

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

Кафедра економіки та готельно-ресторанного бізнесу

ЗАТВЕРДЖЕНО НА ЗАСІДАННІ КАФЕДРИ
ЕКОНОМІКИ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ

Завідувач кафедри
_____ /О.А. Марченко
(протокол №2 від 10.10.2020р.)

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ**

для здобувачів вищої освіти

Рівень вищої освіти **другий (магістерський)**

Галузь знань **05 Соціальні та поведінкові науки**

Спеціальність **051 Економіка**

Освітня програма **«Керівництво персоналом та економіка праці»,
«Економіка та адміністрування в охороні здоров'я»**

Мелітополь, 2020

Розробники: д.е.н., професор кафедри економіки та готельно-ресторанного бізнесу Марченко О.А.

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

«Керівництво персоналом та економіка праці» _____ О.А. Марченко

Гарант освітньої програми

«Економіка та адміністрування в охороні здоров'я» _____ С.С. Біляєв

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Ступінь вищої освіти галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Ступінь вищої освіти: другий (магістерський) Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки Спеціальність: 051 Економіка Освітня програма: Освітня-професійна програма вищої освіти «Керівництво персоналом та економіка праці», «Економіка та адміністрування в охороні здоров'я» другого рівня вищої освіти за спеціальністю 051 Економіка галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Обов'язкова	
Блоків – 2 у тому числі: курсова робота – навчальна практика -		Рік підготовки:	
		1-й	-й
		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		1-й	-й
		Лекції	
		16 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	год.
		Лабораторні	
	год.	год.	
	Навчальна практика**		
	год.	год.	
	60 Самостійна робота		
	год.	год.	
Тижневих годин - 2		Вид контролю екзамен	

2. Мета навчальної дисципліни

Місце дисципліни у освітній програмі: обов'язкова, цикл професійної підготовки.

Метою викладання дисципліни є формування знань і оволодіння сучасними теоретичними основами стратегічного управління та практичними навичками прийняття стратегічних рішень в процесі управління діяльністю та розвитком підприємства на ринку.

3. Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування дисципліною:

Загальні компетентності, які отримують студенти після вивчення навчальної дисципліни

ЗК 7	Наполегливість у досягненні мети.
------	-----------------------------------

Професійні компетентності, які отримують студенти після вивчення навчальної дисципліни

ФК 1	Глибоке розуміння взаємовпливу економічних явищ і процесів, усвідомлення соціальної важливості професії економіста. Мотивація до чесної та продуктивної роботи, професійного і особистісного вдосконалення.
ФК 3	Здатність обґрунтувати доцільність і впровадити інвестиційно-інноваційні проекти для організації власного бізнесу, розвитку галузей економіки та державної економічної системи.
ФК 6	Здатність проводити експерименти із розробленими моделями.
ФК 7	Уміння визначати економічні ризики підприємства, здійснювати заходи щодо їх зниження.
ФК8	Здатність опрацьовувати якісні і кількісні дані щодо діяльності підприємства, визначати галузеву економічну динаміку.

4. Результати навчання

ПРН 1	Уміння розробляти моделі, які відображають суть соціально-економічної проблеми.
ПРН 2	Уміння проводити індуктивні та дедуктивні міркування для формування висновків щодо економічних явищ і процесів.
ПРН 3	Уміння опрацьовувати якісні і кількісні дані щодо діяльності підприємства, визначати галузеву економічну динаміку.
ПРН 4	Уміння приймати обґрунтовані виважені рішення для управління економічними об'єктами чи процесами.
ПРН 5	Знання про наукові методи аналізу та вирішення проблем, що виникають у соціально-економічних системах та уміння їх застосування.
ПРН 8	Здатність аналізувати економічні явища в історичній ретроспективі та формувати прогноз на найближче та віддалене майбутнє.
ПРН 9	Володіння методами системного управління підприємством.
ПРН 10	Уміння ефективно розв'язувати соціально-економічні проблеми управління шляхом їх формалізації, вибору методів і інструментів їх реалізації.
ПРН 11	Здатність застосовувати принципи та методи економіко-математичного моделювання економічних процесів в сучасних умовах господарювання.
ПРН 12	Володіння сучасними методами та моделями прогнозування розвитку економічних систем.
ПРН 13	Володіння сучасними методами та моделями прогнозування розвитку економічних систем.
ПРН14	Володіння сучасними методами та моделями прогнозування розвитку економічних систем.
ПРН 15	Уміння використовувати інструменти статистики, математичного та інформаційного моделювання для аналізу економічних показників, таких як рівень виробництва, зайнятості, доходів, торгівельної активності, технічного прогресу, фінансової стійкості тощо.

ПРН 16	Вміння проаналізувати та оцінити економічну політику країни та визначити тенденції світової економіки.
ПРН 18	Уміння визначати важливі економічні показники – собівартість виробництва, затрати праці, прибутковість проектів; контролювати взаєморозрахунки з контрагентами; розподіляти бюджет.
ПРН 22	Уміння використовувати інформаційні системи для організації електронного бізнесу, автоматизації діяльності організації, виходу на міжнародний ринок за допомогою Інтернет - середовища.
ПРН 23	Знання методики викладання економічних дисципліни.
ПРН 24	Використання сучасних інформаційних технологій в економіці для збирання, аналізу даних роботи підприємства, моніторингу його бізнес-процесів.

5. Програма навчальної дисципліни

Блок 1. Основні поняття стратегічного управління.

Тема 1. Концептуальні засади теорії стратегічного управління

Передумови розвитку теорії стратегічного управління. Концепція стратегічного управління. Предмет та об'єкт стратегічного управління підприємством. Поняття «стратегія підприємства». Стратегічні рішення на підприємствах та фактори впливу на їх прийняття.

Ключові гіпотези стратегічного управління: випадковості; залежності від зовнішнього середовища; відповідності; стратегії, здібності та діяльності; багатоелементності; збалансованості. Задачі стратегічного управління. Порівняльний аналіз стратегічного управління з іншими науковими підходами до управління підприємствами. Моделі стратегічного управління.

Імовірні вигоди від застосування стратегічного управління в практичній діяльності підприємств. Причини зростання значущості стратегічного управління для підприємств у ринкових умовах господарювання. Досвід та проблеми використання теорії стратегічного управління в процесі розвитку українських підприємств в ринкових умовах господарювання.

Тема 2. Рівні стратегічних рішень та типологія стратегій підприємства

Передумови для прийняття стратегічних рішень у процесі управління підприємством. Корпоративний, діловий, функціональний та операційний рівні стратегічних рішень.

Характерні риси стратегій підприємства. Загальна типологія стратегій за рівнями стратегічних рішень.

Стратегії підприємств різних галузей. Еталонні стратегії розвитку підприємства та стратегії його організаційного розвитку.

Стратегії управління ресурсами підприємства (ресурсозабезпечення та ресурсозбереження) та особливості їх вибору.

Виробнича стратегія підприємства та їх класифікація за: розвитком виробництва, використанням виробничого потенціалу, стадіями виробничої філософії тощо. Маркетингова стратегія підприємства та її субстратегії (ринкова, товарна, якості, ціни, просування, збуту). Стратегії управління персоналом. Стратегії наукових досліджень та розробок.

Стратегії підприємств на іноземних ринках.

Тема 3. Етапи стратегічного управління та особливості формування стратегії підприємства

Основні етапи стратегічного управління: стратегічне планування, стратегічний аналіз; стратегічний вибір; реалізація стратегії.

Місія підприємства та правила її формування в процесі стратегічного управління підприємством. Значення місії для підприємства з орієнтацією на стратегічний розвиток. Класифікація стратегічних цілей. Побудова дерева стратегічних цілей. Визначення факторів, що впливають на вибір стратегічних цілей. Формування системи стратегічних цілей і завдань.

Альтернативні підходи стратегічних шкіл до формування стратегії підприємства. Сутність та принципи планування стратегій. Структура стратегічного плану та моделі стратегічного планування.

Блок 2. Основні функції стратегічного управління

Тема 4. Стратегічне планування

Принципи стратегічного планування. Значення стратегічного планування діяльності підприємства в умовах нестабільності зовнішнього оточення. Підходи до організації стратегічного планування у підприємстві.

Процес стратегічного планування. Характеристика етапу цілеутворення. Вибір місії та правила її формування. Значення місії для підприємства з орієнтацією на стратегічний розвиток. Девіз та кредо підприємства. Класифікація стратегічних цілей. Фактори, які впливають на вибір стратегічних цілей. Сфери встановлення стратегічних цілей підприємства.

Тема 5. Стратегічний аналіз зовнішнього середовища підприємства

Сутність та об'єкти стратегічного аналізу в процесі прийняття стратегічних рішень.

Специфіка загального, галузевого, операційного та внутрішнього середовища підприємства. Типи зовнішнього середовища підприємства: змінне або нестабільне; вороже; різноманітне; технічно складне. Фактори впливу на нестабільність зовнішнього середовища.

Особливості стратегічного аналізу середовища підприємств виробничої та невиробничої сфер діяльності. Методи та моделі для проведення стратегічної діагностики середовища підприємства.

Наукові підходи до визначення ступеня нестабільності зовнішнього середовища. Ризики ринкового середовища та їх роль у стратегічному управлінні підприємством. Методи та показники оцінювання ризиків ринкового середовища підприємства.

Стратегічний аналіз галузевого середовища підприємства. Особливості галузевого розвитку у часі. Модель життєвого циклу галузі. Визначення ключових факторів успіху (КФУ) підприємства залежно від специфіки галузевого середовища.

Тема 6. Стратегічний потенціал підприємства та формування його конкурентних переваг

Поняття «стратегічний потенціал підприємства». Елементи стратегічного потенціалу підприємства та фактори впливу на його формування і розвиток.

Методи та показники оцінювання стратегічного потенціалу підприємства. Розриви між стратегічними цілями та потенціалом підприємства. Особливості управління стратегічним потенціалом підприємств різних сфер економічної діяльності.

Сутність, класифікація та основні характеристики конкурентних переваг підприємства. Ресурси та компетенції, як носії конкурентних переваг підприємства. Характеристика ключових компетенцій підприємства та методи їх ідентифікації. Основні способи (механізми) реконфігурації компетенцій підприємства.

Організаційні здатності як необхідна база розвитку ресурсів та компетенцій підприємства. Рутини, їх місце в організаційних процесах та способи трансформації.

Технології формування та розвитку конкурентних переваг підприємства. Концепція ланцюга формування вартості (цінностей). Вплив змін у стратегічному потенціалі підприємства на розвиток та зміцнення його конкурентних переваг на ринку.

Тема 7. Види стратегічного управління

Девіантний та превентивний характер системи управління. Системи управління в умовах стабільного, динамічного зовнішнього оточення та в умовах кризової ситуації. Поняття «сильних» і «слабких» сигналів зовнішнього середовища в процесі стратегічного управління підприємством.

Ранжування управлінських завдань за ступенем терміновості рішення. Інформаційні компоненти системи стратегічного управління.

Управління на засадах контролю, екстраполяції, передбачення змін. Управління на засадах гнучких екстрених рішень: управління шляхом реструктурування стратегічних завдань; управління за слабкими сигналами; управління в умовах стратегічних несподіванок.

Застосування різновидів стратегічного управління підприємствами України та інших країн світу в ринкових умовах господарювання.

Тема 8. Портфельні стратегії та управління стратегічною позицією підприємства

Поняття «портфель підприємства» у стратегічному управлінні та мета його розробки. Сутність портфельної стратегії підприємства та її різновиди залежно від галузевої привабливості та організаційної сили підприємства.

Стратегічна позиція підприємства та стратегічні зони господарювання (СЗГ): поняття та характеристика. Параметри, які характеризують стратегічну позицію підприємства та СЗГ. Ключові фактори успіху СЗГ: види та характеристика.

Стратегічна сегментація ринку в процесі управління стратегічною позицією підприємства. Визначення реальної та потенційної ємності ринку.

Привабливість СЗГ та її оцінювання. Стратегічна гнучкість (зовнішня та внутрішня) та синергізм СЗГ для оцінювання стратегічної позиції підприємства та визначення стратегічно перспективних для нього напрямів розвитку/ дій на ринку.

Тема 9. Генерування стратегій та умови їх реалізації

Критерії вибору стратегічних альтернатив. Використання матричних моделей (І. Ансоффа, М. Портера та ін.) у процесі генерування стратегій підприємства.

Стратегічний набір підприємства та вимоги до його формування. Поняття стратегічної прогалини. Специфічні напрями заповнення стратегічної прогалини.

Умови реалізації стратегії, пов'язані з управлінською структурою, організаційною культурою та персоналом підприємства. Створення корпоративної культури для підтримки стратегії підприємства. Мотивація персоналу в процесі реалізації стр

6. Структура навчальної дисципліни «Стратегічне управління підприємством»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Блок 1. Основні поняття стратегічного управління.												
Тема1. Концептуальні засади теорії стратегічного управління	10	2	2	-	-	6						
Тема 2. Рівні стратегічних рішень та типологія стратегій підприємства	10	2	2	-	-	6						
Тема3.Етапи стратегічного управління та особливості формування стратегії підприємства	10	2	2	-	-	6						
Разом за блоком 1	30	6	6	-	-	18						
Блок 2. Основні функції стратегічного управління												
Тема 4. Стратегічне планування	10	2	2	-	-	6						
Тема5. Стратегічний аналіз зовнішнього середовища підприємства	10	2	2	-	-	6						
Тема6. Стратегічний потенціал підприємства та формування його конкурентних переваг	10	2	2	-	-	6						
Тема7.Види стратегічного управління	10	2	2	-	-	6						
Тема 8. Портфельні стратегії та управління стратегічною позицією підприємства	10	2	-	-	-	8						
Тема 9. Генерування стратегій та умови їх реалізації	10	-	-	-	-	10						
Разом за блоком 2	60	10	8	-	-	42						
Усього годин	90	16	14	-	-	60						

7. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми лекції та питання, що вивчаються	Кількість годин
1	Концептуальні засади теорії стратегічного управління 1. Поняття і сутність стратегічного управління 2. Стратегічне і оперативне управління: порівняльна характеристика. 3. Стратегічні рішення в управлінні підприємством.	2
2	Рівні стратегічних рішень та типологія стратегій підприємства 1. Сутність стратегії підприємства 2. Елементи стратегії 3. Рівні розроблення стратегії на підприємстві	2
3	Етапи стратегічного управління та особливості формування стратегії підприємства 1. Функції стратегічного управління 2. Компоненти і етапи стратегічного управління 3. Об'єкти стратегічного управління	2
4	Стратегічне планування 1. Поняття стратегічного планування. Підходи до планування стратегій. 2. Мета та принципи стратегічного планування. 3. Моделі стратегічного планування діяльності підприємства.	2
5	Стратегічний аналіз зовнішнього середовища підприємства 1. Поняття та об'єкти стратегічного аналізу. 2. Методи стратегічного аналізу.	2
6	Стратегічний потенціал підприємства та формування його конкурентних переваг 1. Роль стратегічного управління в забезпеченні конкурентних переваг підприємства 2. Цілі і принципи стратегічного аналізу внутрішнього середовища 3. Аналіз сильних і слабких сторін підприємства	2
7	Види стратегічного управління 1. Еволюція управлінських систем 2. Управління за допомогою вибору стратегічних позицій 3. Управління шляхом ранжирування стратегічних завдань	2
8	Портфельні стратегії та управління стратегічною позицією підприємства 1. Цілі і основні етапи портфельного аналізу 2. Матриця Бостонської консультативної групи «зростання — частка ринку» 3. Матриця «Дженерал Електрик» — «МакКінзі» 4. Матриця «Shell»-DPM	2
	Разом	16

8. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми та питання, що вивчаються	Форми контролю	Кількість годин
1	Концептуальні засади теорії стратегічного управління 1. Поняття і сутність стратегічного управління 2. Стратегічне і оперативне управління: порівняльна характеристика. 3. Стратегічні рішення в управлінні підприємством.	усне опитування, письмовий контроль	2
2	Рівні стратегічних рішень та типологія стратегій підприємства 1. Сутність стратегії підприємства 2. Елементи стратегії 3. Рівні розроблення стратегії на підприємстві	усне опитування, письмовий контроль	2
3	Етапи стратегічного управління та особливості формування стратегії підприємства 1. Функції стратегічного управління 2. Компоненти і етапи стратегічного управління 3. Об'єкти стратегічного управління	усне опитування, письмовий контроль	2
4	Стратегічне планування 1. Поняття стратегічного планування. Підходи до планування стратегій. 2. Мета та принципи стратегічного планування. 3. Моделі стратегічного планування діяльності підприємства.	усне опитування, письмовий контроль	2
5	Стратегічний аналіз зовнішнього середовища підприємства 1. Поняття та об'єкти стратегічного аналізу. 2. Методи стратегічного аналізу.	усне опитування, письмовий контроль	2
6	Стратегічний потенціал підприємства та формування його конкурентних переваг 1. Роль стратегічного управління в забезпеченні конкурентних переваг підприємства 2. Цілі і принципи стратегічного аналізу внутрішнього середовища 3. Аналіз сильних і слабких сторін підприємства	тестування, письмовий контроль	2
7	Види стратегічного управління 1. Еволюція управлінських систем 2. Управління за допомогою вибору стратегічних позицій 3. Управління шляхом ранжирування стратегічних завдань	усне опитування, письмовий контроль	2
	Разом		14

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Концептуальні засади теорії стратегічного управління 1. Імовірні вигоди від застосування стратегічного управління в практичній діяльності підприємств. 2. Причини зростання значущості стратегічного управління для підприємств у ринкових умовах господарювання 3. Принципи, проблеми і перспективи стратегічного управління	6
2	Рівні стратегічних рішень та типологія стратегій підприємства 1. Базові стратегії розвитку бізнесу 2. Маркетингова стратегія підприємства та її субстратегії (ринкова, товарна, якості, ціни, просування, збуту). 3. Стратегії підприємств різних галузей.	6
3	Етапи стратегічного управління та особливості формування стратегії підприємства 1. Ієрархія та етапи формування стратегії підприємства. 2. Визначення факторів, що впливають на вибір стратегічних цілей	6
4	Стратегічне планування 1. Структура стратегічного плану. 2. Фактори, які впливають на вибір стратегічних цілей. 2. Сфери встановлення стратегічних цілей підприємства.	6
5	Стратегічний аналіз зовнішнього середовища підприємства 1. Ризики ринкового середовища та їх роль у стратегічному управлінні підприємством. 2. Особливості галузевого розвитку у часі.	6
6	Стратегічний потенціал підприємства та формування його конкурентних переваг 1. Вплив змін у стратегічному потенціалі підприємства на розвиток та зміцнення його конкурентних переваг на ринку. 2. Організаційні здатності як необхідна база розвитку ресурсів та компетенцій підприємства. 3. Особливості управління потенціалом різних сфер діяльності. 4. Стратегічний аналіз витрат і «ланцюжок цінностей».	6
7	Види стратегічного управління 1. Застосування різновидів стратегічного управління підприємствами України та інших країн світу в ринкових умовах господарювання. 2. Інформаційні компоненти системи стратегічного управління. 3. Управління за слабкими сигналами 4. Управління в умовах стратегічних несподіванок	6
8	Портфельні стратегії та управління стратегічною позицією підприємства 1. Цілі і основні етапи портфельного аналізу 2. Матриця Бостонської консультативної групи «зростання — частка ринку» 3. Матриця «Дженерал Електрик» – «МакКінзі» 4. Матриця «Shell»-DPM	8
9	Генерування стратегій та умови їх реалізації 1. Вибір стратегічних альтернатив. 2. Стратегічний набір підприємства.	10

	3. Структури підтримки реалізації стратегії підприємства	
	Разом	60

11. Методи контролю.

Метод усного контролю. Усний контроль здійснюється шляхом індивідуального і фронтального опитування. При індивідуальному опитуванні учитель ставить перед учнем декілька запитань, при фронтальному — серію логічно пов'язаних між собою питань перед усім класом. Правильність відповідей визначається учителем, коментується. За підсумками контролю виставляються оцінки.

Метод письмового контролю. Здійснюється за допомогою контрольних робіт, творів, переказів, диктантів, письмових заліків і под., які можуть бути короткочасними (15—20 хв.) і протягом усього уроку. Письмовий контроль відрізняється також глибиною діагностики (поверховий зріз чи ґрунтовний аналіз).

Метод тестового контролю. Може бути безмашинним і машинним. В основі такого контролю лежать тести — спеціальні завдання, виконання (чи невиконання) яких свідчить про наявність (або відсутність) у школярів певних знань, умінь.

Метод самоконтролю. Передбачає формування в учнів уміння самостійно контролювати ступінь засвоєння навчального матеріалу, знаходити допущені помилки, неточності, визначати способи ліквідації виявлених прогалин.

12. Критерії оцінювання

Критерії оцінювання діяльності студентів на практичних (лабораторних, семінарських) заняттях, за модуль здійснюється відповідно до положення №283 від 29.08.2017 р. «Про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького».

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Рекомендована література

Основна

1. Стратегічне управління: навч. посіб. для студ-тів вищих навч. закладів/В.М. Порохня, Т.О. Безземельна, Т.А. Кравченко. К.: Центр учбової літератури, 2012

Допоміжна

1. Василенко В.О. Стратегічне управління підприємством : навч. посіб. / В.О. Василенко, Т.І. Ткаченко. - 2-ге вид., виправл. і допов. - К.: Центр навч. л-ри, 2004. - 400 с.
2. Забродська Л. Д. Стратегічне управління: реалізація стратегії: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Л.Д. Забродська. - Х. : Консум, 2004. - 208 с.
3. Ігнат'єва І.А. Стратегічний менеджмент: підручник / І.А. Ігнат'єва. - К.: Каравела, 2008. -480 с.
4. Шершньова З.С. Стратегічне управління: підручник / З.С. Шершньова. - 2-ге вид., переробл. і допов. - К. : КНЕУ, 2004. - 699 с.

14. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Гаркавий В.В. «Еталонні стратегії бізнесу» // Дніпропетровський державний аграрний університет, Україна [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2010/Economics/63673.doc.htm
2. Дикань В. Л. «Стратегічне управління»: навч. посіб./ В. Л. Дикань, В.О., Зубенко, О. В. Маковоз, І. В. Токмакова, О. В. Шраменко -К.: «Центр учбової літератури», 2013. - 272 с. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.cul.com.ua/preview/strat_upr_Dikan.pdf
3. Довбня С.Б., Найдовська А.О., Хитько М.М. «Стратегія підприємства» Частина 1: Навч. посібник. - [Текст] Дніпропетровськ: НМетаАУ, 2011. - 71 с.
4. Лобачева І. Ф., Паньковецька Ю. О. «Виробнича стратегія підприємства - передумова створення його конкурентних переваг» // Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.rusnauka.com/32_PVMN_2011/Economics/10_97923.doc.htm
5. Петруня Ю. Є., Говоруха В. Б., Літовченко Б. В. та ін. Прийняття управлінських рішень. Навч. посіб./ за ред. Ю. Є. Петруні. - 2-ге вид. - К.: Центр учбової літератури, 2011. - 216 с [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://pidruchniki.ws/15660212/menedzhment/priynyattya_strategichnih_upravlinskih_rishen
6. Піраміда базових стратегій підприємств за рівнями стратегічних рішень// Стратегія підприємства 13.12.2011р.//Економіка для студентів [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://gufer.net/srategy/919-pramda-bazovih-strategy-pdpriyemstv-za-rvnyami-strategichnih-rshen.html>
7. Саєнко М.Г. Стратегія підприємства Підручник. - Тернопіль: «Економічна думка». - 2006. - 390 с. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://buklib.net/books/22372/>